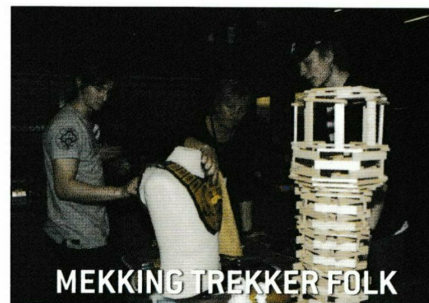

FANATISK KONVERTITT

FRIVILLIG LEKSEHJELP

MEKKING TREKKER FOLK

BOK OG BIBLIOTEK

– med medlemssider fra Norsk Bibliotekforening

Nr. 6/2017

Hundre år med Hovedbiblioteket i Bergen

Kunstneren. Katie Paterson. Foto: Giorgia Polizzi

Et litterært frøhvelv

På et papir, i en boks, i et rom, i et bibliotek, i en by, i et land langt nord skal verdens litterære hukkommelse kapsles inn. Gjennom hundre år skal kunstprosjektet *Future Library – Framtidsbiblioteket* – vokse. Hvert år lagres et nytt hemmelig manuskript i hvelvet, sakte blir en antologi til. Ordhvelvet vil åpne seg for framtidens leser, i år 2114.

AV ANN-MARI BUGGE
FRILANSJOURNALIST

Hundre år før det litterære frøhvelvet åpner seg, i år 2014, vandrer den skotske kunstneren Katie Paterson i en skog, i en by, i et land langt nord. Hun er på Vettakollen i Nordmarka, nord for Oslo. Fuglene kvi-

trer og kunstneren tvtitrer. Hun har fått en skog!

Future Library – skogen

Her, på 59°59'10.0» N10°41'48.6» E, hugger den visjonære og handlekraftige

kunstneren ned 1000 gamle grantrær, og planter 1000 nye. Med trevirke fra de gamle skal det bygges et hvelv. Med trevirke fra de nye skal det lages papir. Mens trærne gror, årring for årring, skrives en antologi, side for side. Det er en organisk

ke trykkekunst og insisterer på at antologien skal trykkes. Men, er alting glemt om hundrede år? Kan vi trykke i 2114? De tusen granstiklingene som kom i jorda i 2014 blir til det papiret antologien skal trykkes på. Inntil videre, mens stiklingene gro, skriver forfatterne på hundreårsfortellingene sine.

Future Library – forfatteren

«It is like a family tree, and I love it» tvitret *Future Library* den 27. oktober i år, akkompagnert med kunngjøringen av antologiens fjerde forfatter: tyrkiske Elif Safak. Slektstreet har tre sterke grenner fra før: canadiske Margaret Atwood, britiske David Mitchell og islandske Sjó. Alle har de kapslet inn sine fortellinger og sendt dem til framtiden, til en leser de tror finnes, men aldri får møte. Elif Safak møter utfordringen med samme undring, tvil og håp som sin slektninger i *Future Library*:

– This entire idea of writing a manuscript that will, hopefully, be read in the future is to me like writing a letter now and leaving it in a river. You don't know where it will go or who will read it – you just believe in the flow of time. Kulturrådets direktør, Kristin Danielsen kommenterte annonseringen av ny framtidsbibliotekforfatter slik på sin facebookside:

– Fjerde forfatter er valgt til et av de fineste prosjektene jeg vet om. I 2018 er det Elif Shafak som skal skrive for fremtiden. Hvorfor liker jeg dette så? Fordi det insisterer på håp. Jeg tror vi trenger det.

Tid er definitivt en komponent i *Future Library*. Mens Danielsen var biblioteksjef for Deichmanske uttalte hun også at kunstverket var «en nydelig iscenesettelse av tid». Det er også en konfronterende iscenesettelse av tid. Stiftelsen, som finner forfatterne til antologien, er ute etter litterater som har «the ability to capture the imagination of this and future generations». At «forestillingsevne» og «tid» er nøkkelord i utvelgelsesprosessen er forståelig. Katie Paterson har arbeidet med disse størrelsene i flere av sine kunstverk, som lyden av smeltende isbre, synet av universets mørke og kart over døende stjerner. Tidligere kunstverk har utforsket kosmiske tidsspenn på millioner av år, det synes likevel som om *Future Library*s århundre er det mest utfordrende tidsaspektet. Kanskje akkurat fordi en blir konfrontert med egen menneskelig mortalitet? For verkene vil

forbli ulest, upublisert og ukommentert i forfatterens levetid. Atwood reflekterer over hvordan mennesker i framtiden vil komme til å ønske å forstå sin fortid, og at den fortiden, ja, det er meg, min tekst, nå. Mitchell beskriver prosjektet som «antidote to dystopia», et slags motgift mot den dystopiske verdensanskuelsen. Mens Sjó, som skrev sitt verk på islandsk, stiller spørsmålet: vil noen forstå meg?

Future Library, et memento mori.

Lillehammer, som er blitt en UNESCO litteraturby, har invitert årets *Future Library*-forfatter til Norsk Litteraturfestival. Vanen tro, både Atwood, Michelle og Sjó har gjestet festivalen i forbindelse med sine Norgesopphold. Men det er lørdag 2. juni det skjer: overrekkelsesremonien i skogen, hvor Elif Safak gir verket til kunstneren, for aldri å lese det igjen. Hun kan dog få se det igjen, i *Future Library*s hvelv i byen. Manuskriptene lagres for øvrig dypt nedi kryptene i Oslo kommunes byarkiv i påvente av at hovedbiblioteket skal ferdigstilles i 2020.

Future Library – byen

Fjordbyplanen er en strategisk plan for å utvikle hovedstaden langs fjorden, og Bjørvika er én av prosjektområdene. Bjørvika Utvikling har fått ansvar for å utvikle infrastrukturen i denne nye bydelen, inkludert de offentlige rommene. Firmaet vedtok tilbake i 2008 å bruke 1 % av investeringsbudsjettet på kunst i de offentlige rom, og kunststrategien favnet både permanente og temporære kunstverk. Anne Beate Hovind, prosjektleder for kunst i Bjørvika Utvikling og styreleder i Stiftelsen Framtidsbiblioteket, er på saken:

– Det er ingen tilfeldighet at Patersons kunstverk har resonans over hele verden nå, det rører folk. Ved å åpne for samtidskunst, åpner du for folks forestillingsevne.

Det er i et slikt visjonært jordsmonn ideene til kunstverk som «Losøter» og «Future Library» er blitt sådd. Prosjektene spenner vidt. Begge tar tid. Begge tar plass. Begge er organiske, jordnære og stille. Begge ivaretar ur; urkorn, urspråk. Begge har en kime av uro i seg, og, et framtidshåp. Kunstneren sammenfatter kompleksiteten slik:

– *Future Library* has nature, the environment at its core – and involves ecology, the interconnectedness of things, those living now and still to come. Det er noe helt annet enn å plassere en ►

prosess, og det tar tid, hundre år tar det. Kunstnerens visjoner og ambisjoner for *Future Library* er som konsentriske sirkler i Patersons forestilling: – I imagine the tree rings as chapters in a book. The unwritten words, year by year, activated, materialized. The visitor's experience of being in the forest, changing over decades, being aware of the slow growth of the trees containing the writers' ideas like an unseen energy – that something has to come into being.

Future Library er et vidtspennende kunstverk med mange komponenter; steder, mennesker, aktiviteter, ritualer og tid. Hundreårsskogen er én av dem. Oslo kommune har stilt dette skogholtet til disposisjon. Av trevirke som ble tatt ut her – i skogen inni skogen – bygges det nå et hvelv på 15m2 som skal settes opp på det nye hovedbiblioteket i Oslo. Paterson har respekt for den gutenbergs-

Fra skogen. Kunstneren Katie Paterson i «Hundreårsskogen» i Nordmarka. Foto: Giorgia Polizzi

bronseskulptur permanent på en sokkel. At det er mer arbeidskrevende enn å plassere en bronseskulptur permanent på en sokkel, vet Hovind også nå:

– Bare se hva som kan skje om man gir en kunstner av Katie Patersons kaliber frie tøyler: «Jeg trenger et rom», «Jeg trenger en skog», «Jeg trenger hundre år».

Future Library – biblioteket

Oslo kommunes bibliotek er Deichmanske som består av et hovedbibliotek og 18 filialer rundt omkring i hovedstaden. Biblioteket er landets største og eldste folkebibliotek, grunnlagt i 1785. Et nytt moderne hovedbibliotek reiser seg nå i fjordbyen, Deichman Bjørvika. Bygget er designet av Atelier Oslo og Lund Hagem Arkitekter, designduoen bak *Future Library*s eget rom – det litterære frøhvelvet.

En gang for lenge siden hadde en visjonær bibliotekar sett for seg et slikt stille rom i biblioteket. I møte med kunstprosjektet ble gamle planer nye realiteter, fullbrakt i stillerommet «Silent Room» i Dronning Eufemias gate. Det er et sære-

gent rom – et rom inni rommet – vesensforskjellig fra bibliotekets øvrige interiør, i form, farge og formål. Inni i hvelvet er det 100 forseglede luker til 100 manuskripter fra 100 forfattere i 100 år. Forfatterens navn og verkets tittel vil vises, og lukene lysettes etter hvert som de fylles med ord. Slik skal publikum ikke glemme, men

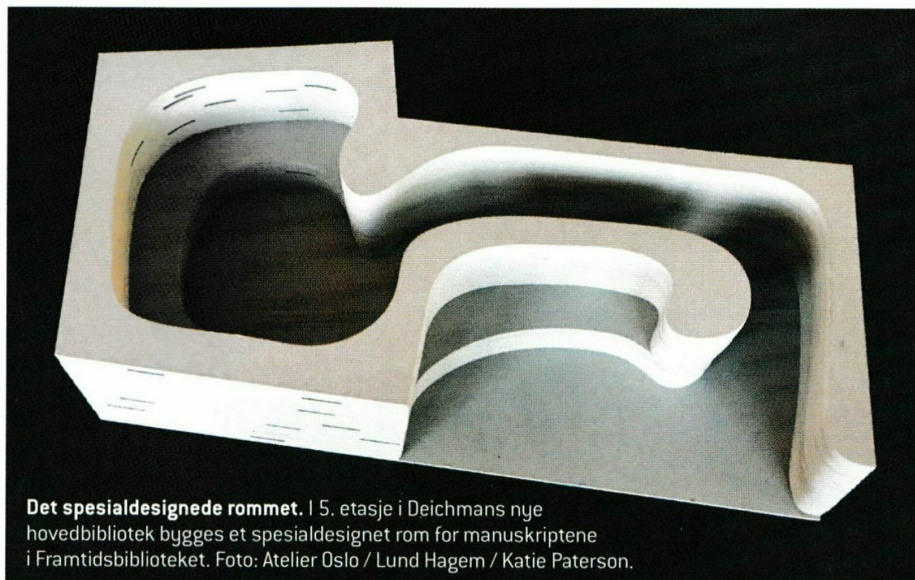
kunne forestille seg tekstenes iboende egenskaper, for *lese* får de ikke. Det frittstående lille bygget på kun 15 kvadratmeter kles i trevirke fra Vettakollen. Designet inviterer til at bare en eller to skal benytte rommet ad gangen:

– The atmosphere is key in our design, aiming to create a sense of quietude, peacefulness, a contemplative space which can allow the imagination to journey to the forest, the trees, the writing, the deep time, the invisible connections, the mystery.

Det er altså akkurat her i et land langt nord, i en by, i et bibliotek, i et rom, i en boks på et papir at Katie Patersons *Future Library* – Framtidsbiblioteket skal huse fortellingerne

til framtidens leser. Stemmene til Atwood, Mitchell, Sjón, Safak og 96 andre forfattere skal bære bud fra bibliotekets øverste etasje, med Nordmarka-gløtt. Med teleskop kunne en faktisk ha sett helt til Framtidsbiblioteksskogen, og litt lenger.

Paterson! Teleskop! ■

Det spesialdesignede rommet. I 5. etasje i Deichmans nye hovedbibliotek bygges et spesialdesignet rom for manuskriptene i Framtidsbiblioteket. Foto: Atelier Oslo / Lund Hagem / Katie Paterson.

KILDER

<https://www.futurelibrary.no/>
http://www.framtidsbiblioteket.no/Future_Library_PR_pressemedling_Margaret_Atwood_norsk.pdf
<http://katiepaterson.org/>
<http://www.bjorvikautvikling.no/>
<http://blogg.deichman.no/nyedeichman/>
<https://amp.theguardian.com/books/2017/oct/27/elif-shafak-joins-future-library-writing-piece-to-be-unveiled-in-2114>
https://www.youtube.com/watch?v=a_2nIkMww-Q
 Larsen, LB: (2017) The Manuscripts Stored in Oslo
 Larssen, K. (2014, 5. september). Hundreårsskogen. D2, s. 40

Future Library – Framtidsbiblioteket

Kunstverket heter «Future Library», på norsk «Framtidsbiblioteket»
 Kunstneren er Katie Paterson, Skottland
 Inngår i Slow Space-programmet for kunst i offentlige rom, produsert av Situations på oppdrag av Bjørvika Utvikling
 Støttes av Oslo kommune ved Kulturretaten (med rommet) og Bymiljøetaten (med skogen)
 Forvaltes av Future Library Trust, som fornyes hvert 4.-8. år. Stiftelsen velger forfatterne
 Rommet i Deichmanske bibliotek (åpner 2020) er designet av Atelier Oslo og Lund Hagem Arkitekter i samarbeid med kunstneren
 Et sertifikat som garanterer antologien ved publisering i 2114 kan kjøpes allerede, hos James Cohan Gallery, New York og Ingelby Gallery, Edinburgh/London

<https://www.futurelibrary.no/>
<https://twitter.com/futurelibraryno>
<https://www.instagram.com/futurelibraryno/>
<https://www.facebook.com/Futurelibrary.no/>

Future Library

- er et hundreårsprosjekt, 2014-2114
 - er 100 forfattere, som leverer 100 dokumenter, over 100 år
 - er 100 forseglede, uleste og upubliserte manuskripter (inntil 2114)
 - er 1000 håndlagde kjøps sertifikater for antologien (utgis 2114)
 - er 3 hemmelige dokumenter, som allerede er levert
 - er 97 hemmelige dokumenter, som ennå ikke er levert
 - er et skogholt på Vettakollen i Nordmarka, Oslo
 - er 1000 felte trær, som ble til papir til sertifikatene og panel til rommet/hvelvet
 - er 1000 nyplantete trær, som skal vokse, og bli papir, i 2114
 - er en overrekkelses-seremoni i skogen hver sommer
 - er en forfattersamtale på folkebiblioteket hver sommer
 - er et rom/hvelv i 5. etasje på Deichman Bjørvika, Oslo
 - er en utstilling av forseglede manuskripter
 - er en trykkpresse lagret i Oslo
 - er en antologi som trykkes i 2114
- m.m.

Framtidsbibliotekets forfattere (4/100)

2018

Elif Shafak (Tyrkia)
 Manuskriptets tittel: Ukjent (Offentliggjøres 2. juni 2018)
<http://www.elifsafak.com.tr/home>

2017

Sjón (Sigurjón Birgir Sigurðsson) (Island)
 Manuskriptets tittel: VII
 Þegar enni mitt strýkst við kjólfald engla eða Nokkuð um fallturninn, rússíbanann, snúningsbollana og önnur tilbeiðslutæki frá tímum síð-iðnvæðingarinnar
 VII As My Brow Brushes On The Tunics Of Angels or The Drop Tower, the Roller Coaster, the Whirling Cups and other Instruments of Worship from the Post-Industrial Age
<https://sjon.siberia.is/>

2016

David Mitchell (England)
 From Me Flows What You Call Time
<http://www.davidmitchellbooks.com/>

2015

Margaret Atwood (Canada)
 Scribbler Moon
<http://margaretatwood.ca/>